

Twee manieren om Marcus Bakker te missen

Op 3 maart verschijnt de langverwachte biografie van [Marcus Bakker](#). Het belooft een interessant boek te worden over een interessant politicus. Helaas heb ik het Zaanдамse CPN-kopstuk nooit de hand mogen schudden. Dat was zowel mijn als zijn schuld.

Twintig jaar geleden organiseerde ik in De Groote Weiver literaire en politieke avonden. Dat leidde tot een interview met deze krant. De dienstdoende verslaggeefster vroeg wie ik nooit zou uitnodigen. Ik noemde ter illustratie drie personen die ik geen podium wilde geven: Theo van Gogh, Frits Bolkestein en Marcus Bakker. De laatste niet omdat hij – ik citeer mezelf – ‘zonder enige kritiek op de stalinistische lijn zat’. De dagen erna onderging ik zelf een storm van oud-communistische kritiek.

Een paar jaar later nodigde ik Bakker toch uit, voor een debat met twee andere voormalige Kamerleden, Piet de Visser (PvdA) en Fred van der Spek (PSP). Hij zegde zowaar toe. En kwam op het moment suprême niet opdagen. Gestrest belde ik hem thuis. De afspraak bleek in zijn agenda een week later te staan.

Ik heb al een concept-hoofdstuk van die [biografie](#) mogen lezen. Mijn advies: ontmoet die man. Al is het maar op papier.

PS. Voor wie alvast wil lezen hoe het Marcus Bakker tijdens de Tweede Wereldoorlog verging: [hier](#) is wat nog niet eerder gepubliceerde informatie te vinden.

Tags: [biografie](#), [Marcus Bakker](#)

- **REACTIES** *Geef een reactie*

Leven van Marcus Bakker hing aan zijden draadje

Het is bij mijn weten een onbekend hoofdstuk in het levensverhaal van Marcus Bakker (1923-2009), de bekendste politicus die de Zaanstreek ooit kende. Dit communistisch kopstuk zou in 2013 90 zijn geworden, ware het niet dat hij vier jaar geleden overleed. Dat hij zo oud werd mag, op basis van hetgeen ik onlangs in de archieven aantrof, een klein wonder heten. Want zeventig jaar geleden, in 1943, was de *Sicherheitsdienst* naarstig op zoek naar Bakker. Indien deze [boekhouderszoon](#) uit de Zaanse Slachthuisbuurt conform de *SD*-opzet, in Duitse handen was gevallen, had Marcus Bakker de oorlog waarschijnlijk niet overleefd.

In november 1943 ontdekte Francisca de Munck-Siffels -een jonge vrouw die in de Zaanse Havenbuurt woonde en net als Bakker lid was van de illegale Communistische Partij Nederland- dat haar man vreemdging. Met haar eigen zuster nog wel. Fransje de Munck stapte daarop woedend naar de *Sicherheitsdienst*. Ze bracht niet alleen haar man aan, maar ook tal van andere (vermeende) communisten. In de nacht van 22 op 23 november 1943 reed ze met de *SD* door de Zaanstreek en wees her en der adressen aan van partijgenoten en verzetsmensen. Een groot aantal van hen werd opgepakt, zeven zouden het niet overleven. In de maanden daarna ging Fransje door met haar verraderswerk. Haar verhaal is [hier](#) te lezen.

Marcus Bakker had in 1943 staatsexamen Latijn en Grieks gedaan. Hij wilde doorgaan met zijn studie, maar de oorlog gooide roet in het eten. In november 1943 werd hij lid van de CPN. Het was zo ongeveer het minst gunstige moment om dat te doen, gezien het feit dat Fransje de Munck-Siffels haar woede die maand ging botvieren op de communistische aanhang in de regio. Maar dat kon Bakker toen natuurlijk niet weten. De 19-jarige student beperkte zich niet tot het lidmaatschap *sec*. Hij begon ook te publiceren in het ondergrondse communistische blad *De Waarheid* en werd zodoende actief binnen de illegaliteit. En daarmee een begerenswaardig jachtobject van de nazi's.

Bij het Nationaal Archief vond ik afgelopen week in een strafdossier een interessant citaat over Bakker. Het is net na de bevrijding geschreven en afkomstig van een politieagent die tijdens de Tweede Wereldoorlog werkzaam was in Zaandam. Deze Johannes Gerardus van der Meij (1915-1979) was zelf niet brandschoon in zijn handelen, maar tipte naarmate de oorlog vorderde wel af en toe de Zaanse verzetsbeweging over op handen zijnde nazistische activiteiten. Afgaand op Van der Meij's naoorlogse getuigenverklaring zou dat de redding betekenen van Marcus Bakker. Ik citeer: "Mej. Siffels had opdracht van de *SD* om den zoon van Bakker,

boekhouder van het slachthuis te Zaandam Tel. 4646 op te sporen. Daartoe is zij ten huize van Bakker gaan informeeren of deze thuis was. Onmiddellijk werd door mij den Heer Bakker op de hoogte gebracht van de juiste stand van zaken. Zoon nimmer gearresteerd.”

Marcus Bakker wist dankzij Van der Meij te ontsnappen aan arrestatie en een langdurig verblijf in de gevangenis, met mogelijk het executiepeloton of een concentratiekamp als vervolg. Of hij ooit heeft geweten dat hij zo dicht aan de rand van de afgrond stond weet ik niet. Misschien dat de [biograaf](#) van Marcus Bakker daarover eind volgend jaar opheldering geeft. Tot dan moet u het doen met het bovenstaande, in de wetenschap dat de geschiedenis van het communisme in Nederland er waarschijnlijk heel anders had uitgezien als de *Sicherheitsdienst* was geslaagd in haar doelstelling.

Tags: [Francisca de Munck-Siffels](#), [Johannes Gerardus van der Meij](#), [Marcus Bakker](#), [Tweede Wereldoorlog](#)